

The Chinese Reality Show “My Dearest Ladies”: A Reflection on the Relationship Between Mother-in-law, Son, and Daughter-in-law in Modern Chinese Families

Kamonchanok Tosanguan

Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

Corresponding Author: kamonchanok.tos@ku.th

Received: February 3, 2022 Revised: March 10, 2022 Accepted: March 21, 2022

Abstract

This article aims to examine the relationship between mothers-in-law, sons, and daughters-in-law as reflected in the Chinese reality show “My Dearest Ladies”. Other issues such as the mothers-in-law’s characters, the presentation of good values to Chinese society, participant selection, and the show development were also studied. The results found that the thirteen families that appeared in the show in all three seasons, reflected how each family had different types of relationships. In some families, the mothers-in-law were dominant, some were the sons and some were the daughters-in-law. Thus, each family would have a person who played a mediator role in compromising problems between family members. It also found that the family where the son-in-law entered the wife's home living together with the mother-in-law would possibly have less conflict than the family where the daughter-in-law lived with the mother-in-law. Most of the mothers-in-law on the show had the characteristics of “Good mother-in-law”. They had kind-hearted, good-humored, compassionate, accepting of the opinions of the new generation, reasonable, respected others, etc.

The program also smoothly presented interesting hidden agendas to promote good cultural values to Chinese people that included health-caring for elderly parents, and the mother-in-law’s encouraging her son to take care of her daughter-in-law. Moreover, the daughters-in-law could be diverse from the traditional Chinese values, for example, the daughters-in-law could be older than the sons, and some of them might be married or had children before, and a man could marry and live with his wife's family. Moreover, the show tended to select culturally diverse participants, yet still stay under the One China policy. Although the development of the show in all three seasons has changed due to the Covid-19 situation, the show could manage to present more diverse issues than in the first season.

Keywords: Chinese Reality Show, My Dearest Ladies, Family Relationship, Mother-in-Law, Daughter-in-Law

รายการเรียลลิตี้อัจฉริยะ “My Dearest Ladies”: ภาพสะท้อนค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามี ลูกชาย และลูกสะใภ้ ในครอบครัวชาวจีน ยุคปัจจุบัน

กมลชนก โตสงวน

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Corresponding Author: kamonchanok.tos@ku.th

ได้รับบทความ: 3 กุมภาพันธ์ 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 10 มีนาคม 2565 ตอรับตีพิมพ์: 21 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามี ลูกชาย และลูกสะใภ้ ที่สะท้อนผ่านรายการเรียลลิตี้อัจฉริยะ “My Dearest Ladies” (ชื่อภาษาจีน 我最爱的女人们 และ 婆婆和妈妈) รวมถึงประเด็นอื่นที่น่าสนใจ เช่น ลักษณะของแม่สามี การนำเสนอค่านิยมที่ดีให้กับสังคมจีน การคัดเลือกผู้เข้าร่วมรายการ และพัฒนาการของรายการ

ผลการศึกษาจากครอบครัว 13 ครอบครัวที่ปรากฏในรายการทั้ง 3 ซีซั่น พบว่าแต่ละครอบครัว มีลักษณะความสัมพันธ์ของแม่สามี ลูกชาย และลูกสะใภ้ที่แตกต่างกัน บางครอบครัวแม่สามีเป็นใหญ่ บางครอบครัวลูกชายเป็นใหญ่ บางครอบครัวลูกสะใภ้เป็นใหญ่ ซึ่งทุกครอบครัวจะมีผู้รับบทบาทเป็นคนกลางเพื่อประนีประนอมและไกล่เกลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัว สำหรับครอบครัวที่ลูกชายแต่งงานเข้าบ้านภรรยาและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับแม่ภรรยาจะปรากฏความขัดแย้งน้อยกว่าครอบครัวที่ลูกสะใภ้ใช้ชีวิตอยู่กับแม่สามี

แม่สามีที่ปรากฏในรายการส่วนมากมีลักษณะของ “แม่สามีที่ดี” ได้แก่ จิตใจดี อารมณ์ดี มีเมตตา ยอมรับความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่ มีเหตุผล เคารพผู้อื่น เป็นต้น

ประเด็นแฝงที่น่าสนใจ ได้แก่ รายการได้นำเสนอค่านิยมที่ดีให้กับสังคมจีนในด้านการดูแลเอาใจใส่สุขภาพของพ่อแม่ผู้สูงอายุในครอบครัว แม่สามีสนับสนุนให้ลูกชายดูแลลูกสะใภ้ ลูกสะใภ้มีความแตกต่างจากค่านิยมเดิมของจีนได้ เช่น ลูกสะใภ้มีอายุนานกว่าลูกชาย ลูกสะใภ้เคยแต่งงานหรือเคยมีลูกมาแล้ว และลูกชายสามารถแต่งงานเข้าไปอยู่ร่วมกับครอบครัวของภรรยาได้ นอกจากนั้น ยังมีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมรายการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่รายการยังคงเน้นย้ำให้อยู่ภายใต้กรอบค่านิยมจีนเดียว รวมถึงพัฒนาการของรายการทั้ง 3 ซีซั่น ที่มีรูปแบบเปลี่ยนไปเนื่องด้วยสถานการณ์โควิด 19 และการนำเสนอประเด็นที่หลากหลายกว่าซีซั่นแรก

คำสำคัญ: รายการเรียลลิตี้อัจฉริยะ, My Dearest Ladies, ความสัมพันธ์ในครอบครัว, แม่สามี, ลูกสะใภ้

บทนำ

รายการเรียลลิตี้ คือ รายการโทรทัศน์รูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน เป็นรายการที่มักจะดำเนินไปโดยใช้สถานการณ์จริงและไม่มีการเขียนบท หรือสคริปต์ (The Knowledge รู้เท่าทันสื่อ, 2019, ย่อหน้า 1) รายการเรียลลิตี้สามารถสะท้อนสังคมและส่งต่อแนวคิดค่านิยมได้ เช่นเดียวกับสื่ออื่น ๆ อีกทั้งยังให้ความบันเทิง สามารถดึงดูดให้ผู้ชมสนใจและติดตามได้เป็นอย่างดี

ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ที่สำคัญและเป็นรากฐานของสังคมที่ดี สามิภรรยา มาจากครอบครัวที่ต่างกันและได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน การใช้ชีวิตร่วมกันจึงอาจปรากฏ ความขัดแย้งต่าง ๆ ให้ทั้งสองฝ่ายต้องปรับตัว ยิ่งไปกว่านั้น คู่สามิภรรยาไม่เพียงแต่ต้องปรับตัวเพื่อกันและกัน แต่ยังต้องปรับตัวให้เข้ากับพ่อแม่และญาติพี่น้องของคู่ชีวิตอีกด้วย ซึ่งความสัมพันธ์ที่ได้รับความนิยม เป็นพิเศษคือความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามิและลูกสะใภ้ เนื่องจากผู้หญิงจีนส่วนมากมักจะแต่งงานเข้ามาในบ้านของสามิ หรือหากแยกออกมาอยู่กันเอง เมื่อมีลูกก็อาจมีความจำเป็นให้แม่ของสามิมารับเลี้ยง ดังนั้น ความสัมพันธ์ของสตรีสองคนที่มีความรักต่อเพศชายในฐานะลูกชายและสามิย่อมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ของแม่สามิลูกสะใภ้ ได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน เห็นได้จากบทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่สามารถสืบค้นได้ รายการ “My Dearest Ladies” หรือ “ห่วยจ้าย้ายเตอะหนี่วเหรินเหมิน” 《我最爱的女人们》 (คำแปล พวกผู้หญิงที่ฉันรักที่สุด) และอีกชื่อเรียกหนึ่งว่า “ผัวผัวะเหอมามะ” 《婆婆和妈妈》 (คำแปล แม่สามิและแม่) เป็นรายการเรียลลิตี้จีนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างแม่สามิ ลูกชายและลูกสะใภ้ (Douban, 2019, para.3) ซึ่งเป็นรายการที่ได้รับความนิยมในประเทศจีน เห็นได้จากการเผยแพร่หลากหลายช่องทาง ทั้งเว็บไซต์จีน QQ Douban Bilibili MangoTV รวมถึงเว็บไซต์ต่างประเทศ Youtube และยังมีบทความ บทสัมภาษณ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการนี้อีกด้วย นอกจากนั้น My Dearest Ladies ยังเป็นรายการแรกๆที่ดำเนินรายการโดยการเชิญคู่สามิภรรยาและแม่สามิ (หรือแม่ภรรยา) มาใช้ชีวิตร่วมกัน 3 คน ผ่านการท่องเที่ยวและการทำภารกิจ เพื่อให้ทั้งสามคนรู้จัก เข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และปรับตัวเข้าหากันได้ดีขึ้น นอกจากวัตถุประสงค์หลักแล้ว ผู้วิจัยยังเห็นว่า รายการยังแฝงไปด้วยประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น รูปแบบความสัมพันธ์ในครอบครัว ลักษณะของแม่สามิที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคมยุคใหม่ การนำเสนอค่านิยมที่ดีให้กับสังคมจีน การคัดเลือกผู้ร่วมรายการที่มีความหลากหลาย รวมถึงพัฒนาการของรายการทั้ง 3 ซีซั่น เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้อำนาจอ่อน (soft power) ของรายการสื่อบันเทิงจีนและเข้าใจถึงสภาพความสัมพันธ์ในครอบครัวจีนยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามิ ลูกชาย และลูกสะใภ้ ที่ปรากฏในรายการเรียลลิตี้จีนชุด “My Dearest Ladies”
2. เพื่อศึกษาลักษณะของแม่สามิในยุคปัจจุบันที่สะท้อนผ่านรายการเรียลลิตี้จีนชุด “My Dearest Ladies”
3. เพื่อศึกษาประเด็นแฝงที่น่าสนใจ เช่น การนำเสนอค่านิยมที่ดีให้กับสังคมจีน การคัดเลือกผู้เข้าร่วมรายการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และพัฒนาการของรายการ

ทบทวนวรรณกรรม

หลักแนวคิดความกตัญญูของขงจื้อและความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวสามีกับลูกสะใภ้ในอดีต

อดิชาติ คำพวง (2020, หน้า 137-157) กล่าวถึง ความกตัญญู (孝) ตามหลักขงจื้อว่า หลักคุณธรรม “กตัญญู” เป็นตัวควบคุมสังคม การรู้จักปฏิบัติต่อบิดามารดาและผู้อาวุโสด้วยความเคารพนอบน้อมจะเป็นพื้นฐานของปัจเจกบุคคลในการขัดเกลาจนรู้จักการแสดงบทบาทหน้าที่เมื่ออยู่ในสถานภาพสังคมแบบอื่น ดังเช่นแนวคิดที่ว่า ใช้ความกตัญญูปกครองได้หล้า (以孝治天下) หากผู้เป็นบุตรรู้จักเคารพเชื่อฟังบิดามารดาจะทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในครอบครัว อันจะนำไปสู่การรู้จักหน้าที่ในการอยู่ภายใต้ชนบจารีตในฐานะของไพร่ฟ้า อันจะนำไปสู่การปกครองบ้านเมืองที่ดี กระทั่งเกิดความสงบสุขทั่วแผ่นดิน ในวัฒนธรรมจีนจึงเชื่อว่า ความกตัญญูต่อบิดามารดา เป็นต้นกำเนิดของความดี ความกตัญญูยังส่งผลให้เกิดการจัดลำดับชั้นระหว่างบิดากับบุตร ในลักษณะแบบบนล่าง โดยบิดาอยู่ในสถานภาพสูงสุด บิดาและบุตรมีหน้าที่ต่อกัน ขอบข่ายอำนาจของบิดาที่มีต่อบุตรได้แก่ อำนาจในการอบรมสั่งสอน อำนาจในการจัดการทรัพย์สิน อำนาจในการจัดหาคู่ครองให้แก่บุตร ส่วนข้อปฏิบัติของการเป็นบุตรกตัญญู ได้แก่ เลี้ยงดูและปรนนิบัติพ่อแม่ เคารพและเชื่อฟัง อยู่ใกล้ชิด บิดามารดา มีครอบครัวและมีทายาทสืบสกุล บอกกล่าวตักเตือนเมื่อพ่อแม่ทำผิด จัดพิธีศพและไว้อาลัย

จะเห็นได้ว่า ลูกสะใภ้คือ สตรีที่ถูกครอบครัวเลือกเข้าสู่ตระกูล เพื่อมาเป็นคู่ครองแก่บุตรในครอบครัวนั้น มีหน้าที่ดูแลปรนนิบัติพ่อแม่สามี และมีทายาทสืบทอดวงศ์ตระกูล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความกตัญญู การแต่งงานในสังคมจีนสมัยโบราณจึงไม่เกี่ยวข้องกับความรักของชายหญิงเหมือนปัจจุบัน

ตัวอย่างการควบคุมและกดขี่ลูกสะใภ้ เห็นได้จากคัมภีร์หลี่จี้¹ บทเน่ยเจ้อ 《礼记·内则》 ซึ่งเป็นบทที่ว่าด้วยข้อปฏิบัติภายในครอบครัว กล่าวถึงการประพฤติดนของลูกสะใภ้ว่า ต่อหน้าพ่อแม่และพ่อแม่สามี ห้ามเรอ ไอจาม หาว บิดขี้เกียจ ตัวต้องตรงห้ามบิดเบี้ยว ห้ามมองข้าเลื่อง ห้ามขากถูย น้ำมูกน้ำลาย แม้รู้สึกหนาวก็ห้ามใส่เสื้อเพิ่ม แม้รู้สึกคันก็ห้ามเกา (在父母舅姑之所，不敢哆噫、嚏咳、欠伸、跛倚、睥视，不敢唾洩；寒不敢裘，痒不敢搔) หากพบว่าเสื้อผ้าของท่านสกปรกต้องนำไปซัก หากเสื้อผ้าขาดชำรุดต้องเย็บซ่อมแซม ทุกห้าวันต้องต้มน้ำให้ท่านอาบ ทุกสามวันต้องช่วยท่านสระผม หากหน้าตาของพวกท่านสกปรกต้องต้มน้ำให้ล้างหน้า หากเท้าสกปรกต้องต้มน้ำให้ล้างเท้า (衣裳垢，和灰请浣；衣裳绽裂，纫箴请补缀。五日，则燂汤请浴，三日具沐，其间面垢，燂潘请澣；足垢，燂汤请洗。) เพราะในครอบครัวสมัยสังคมศักดินา มีแนวคิดและธรรมเนียมปฏิบัติคือ แม่สามีสูงสุด ลูกสะใภ้ต่ำต้อย (婆尊媳卑) (Chen, 2012, pp.52-53) นอกจากนั้นยังมีข้อกำหนดทางศีลธรรมระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้ คือ ลูกสะใภ้ต้องปรนนิบัติแม่สามีอย่างระมัดระวัง ส่วนพ่อแม่ของสามีก็มีอำนาจที่เด็ดขาดต่อลูกสะใภ้ ลูกสะใภ้ต้องเคารพเชื่อฟัง ห้ามขัดขืนหรือไม่ทำตามคำสั่ง เพราะถือเป็นการอกตัญญู นอกจากนั้น หน้าที่ของผู้เป็นลูกชายและสามีคือ ยกย่อง บิดามารดา ควบคุมภรรยา (尊母抑妻) ลูกสะใภ้ในอดีตจะต้องประพฤติตนตามคำสั่งของพ่อแม่สามีและสามี เป็นผู้ที่มีสถานะต่ำต้อยที่สุด ไร้ความเท่าเทียมในครอบครัว นอกจากจะถูกควบคุมด้วยเพศชาย คือ พ่อ

¹ คัมภีร์ที่ว่าด้วยเรื่องพิธีกรรมและข้อปฏิบัติต่างๆ เป็นคัมภีร์ของลัทธิขงจื้อ

พ่อสามี สามี และลูกชายในอนาคต ยังถูกควบคุมจากเพศหญิงด้วยกันคือ แม่สามี ซึ่งเป็นเพศหญิงที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด แต่ถูกบังคับให้มีความเกี่ยวข้องกันจากการแต่งงาน (Hao, 2008, pp.15-16)

ความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้ในปัจจุบัน

สภาพสังคมจีนและสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ความสัมพันธ์ของแม่สามีและลูกสะใภ้เปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน การแต่งงานเกิดขึ้นจากรักของชายหญิง เพศหญิงมีสถานะทัดเทียมกับเพศชายมากขึ้น ลูกสะใภ้ไม่ถูกกดขี่ข่มเหงจากครอบครัวสามีหรือต้องอยู่เหี่ยวเฝ้าเรือนเพียงอย่างเดียว แม่สามีก็มีการปรับตัว ไม่ได้คาดหวังการปรนนิบัติจากลูกสะใภ้มากเหมือนในอดีต เมื่อสืบค้นข้อมูลในเว็บไซต์ของจีน รวมถึงฐานข้อมูล CNKI² พบว่า มีบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นวิธีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้ วิธีการประพาดิตนที่เหมาะสมของแม่สามีหรือลูกสะใภ้ ความกดดันของลูกสะใภ้เมื่อตั้งครรภ์ เป็นต้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างพ่อสามีกับลูกสะใภ้มีค่อนข้างน้อยหรืออาจไม่ได้รับความสนใจและกล่าวถึงมากเท่ากับความขัดแย้งระหว่างแม่สามีลูกสะใภ้ จากตารางดัชนีความสัมพันธ์ครอบครัว ในหัวข้อ ความกดดันในการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ (Huang, 2021, p.33) พบว่า ความกดดันของแม่สามีสูงถึง 80 คะแนน ส่วนความกดดันของพ่อสามีอยู่ที่ 19 คะแนนเท่านั้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ของแม่สามีและลูกสะใภ้มักเป็นไปในแง่ลบ เมื่อลูกสะใภ้เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์อย่างมั่นคงอยู่แล้ว ลูกสะใภ้อาจเข้ามาเป็นคู่แข่งของแม่สามี ทำให้แม่สามีมักจะตำหนิหรือดูต่ำลูกสะใภ้ (Fei, 2001, pp.56-59)

ในบทความเรื่อง ความสัมพันธ์แม่สามีลูกสะใภ้ยุคใหม่ในเนื้อหาคลิปสั้น “โต่วอิน” 《“抖音”短视频文本里的新生代婆媳关系》ของ Mi (2021, pp.133-138) มีประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ เช่น

ภาพลักษณ์ของสามี (ลูกชาย) ที่ปรากฏในคลิปสั้นแบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่ 1. ลำเอียงแม่ตัวเอง 2. ถูก “รังแก” จากทั้งแม่และภรรยา 3. เมินเฉย ไม่สนใจ ในบรรดา 3 ประเภทนี้ ประเภทที่ 2 เป็นประเภทที่ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยปรากฏความคิดเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า “น่าอิจฉา” สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “แม่สามีและลูกสะใภ้เหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน ลูกชายไม่เหมือนลูกแท้ ๆ” และสะท้อนว่า ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วยุคใหม่คาดหวังให้ “แม่สามีรักและเอ็นดูตนเอง สามีรักและทะนุถนอมตนเอง” เพราะแม่สามีเป็นบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของสามีภรรยา โดยผู้หญิงยุคใหม่เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์แม่สามีและลูกสะใภ้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นคือ สามีที่มี “ความประนีประนอม” และแม่สามีที่มี “ความฉลาด”

หนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้เกิดขึ้นจากปัจจัยทางการเงิน กล่าวคือ ในปัจจุบันพ่อแม่จำนวนมากช่วยลูกชายจ่ายเงินมัดจำบ้าน และให้ลูกชายลูกสะใภ้รับผิดชอบผ่อนค่าบ้านที่เหลือ ดังนั้น พ่อแม่ของสามีจึงถือว่าตนเองมีสิทธิ์ในบ้านใหม่นี้ด้วย แม่สามีเห็นว่าตนเองอยู่ในฐานะ “ผู้นำ” และกลัวที่จะแสดงความไม่พอใจต่อลูกสะใภ้ นอกจากนั้น คู่สามีภรรยาในปัจจุบันมักทำงานหาเงินทั้งคู่ เมื่อมีลูก ภรรยาไม่ยอมละทิ้งงานและเงินเดือนเพื่อมาเลี้ยงลูก แต่ก็ไม่ไว้วางใจให้พี่เลี้ยงซึ่งเป็นคนนอกมาดูแลลูก อีกทั้งค่าจ้างพี่เลี้ยงในปัจจุบันก็มีราคาสูงมาก

² ฐานข้อมูลสารสนเทศระดับชาติและห้องสมุดออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย

ลูกสะใภ้จึงจำยอมให้แม่สามีหรือแม่ตนเองมาช่วยเลี้ยงลูก ซึ่งแนวทางการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันของคน 2 รุ่นและการที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตลอดเวลาย่อมส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของครอบครัว

เมื่อรวบรวมความคิดเห็นเกือบ 85,000 ความคิดเห็นในคลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แม่สามีและลูกสะใภ้ จำนวน 10 คลิป (Mi, 2021, pp.139-140) พบว่า แม่สามีที่ดีควรมีลักษณะ “จิตใจดี” “ตรงไปตรงมา” “นิสัยดี” “ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ดี” “เปิดกว้างยอมรับความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่” “น่ารัก มีความเมตตา” “มีเหตุผล” “เคารพผู้อื่น” “รักลูกสะใภ้อย่างจริงใจ” เป็นต้น

ส่วนแม่สามีที่ไม่ดี มักมีลักษณะ “แข็งกร้าว ชอบควบคุมผู้อื่น” “ชอบดุด่าผู้อื่น” “ตีสองหน้า” “หาเรื่อง ฟันฝอยหาทะเลาะ” “ไม่ปฏิบัติตามวิธีการเลี้ยงลูกของลูกชายลูกสะใภ้” “ไม่เคารพผู้อื่น” “ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางของโลก” “เห็นเพศชายสำคัญกว่าเพศหญิง” “ลำเอียงลูกสาวตนเองมากกว่าลูกสะใภ้” “เห็นแก่เงิน” เป็นต้น

บทความฉบับนี้สรุปว่า ผู้หญิงยุคใหม่คาดหวังให้แม่สามีนิสัยดี เคารพตน และยอมเสียสละ กล่าวคือ คาดหวังให้แม่สามีเคารพและยอมรับตน (เหมือนเพื่อน) แต่ก็คาดหวังให้แม่สามีสนับสนุนในด้านสิ่งของ เงินทอง และเป็นที่พักทางจิตใจ (เหมือนพ่อแม่แท้ ๆ ของตนเอง)

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับรายการเรียลลิตีจีนชุด “My Dearest Ladies”

Zhang (2019, pp.71-72) กล่าวถึงรูปแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏในรายการ คือ

1. ความสัมพันธ์ของแม่สามีลูกสะใภ้ เป็นความสัมพันธ์ที่สร้างความขัดแย้งได้ง่ายและควรได้รับการจัดการให้เหมาะสม ลูกสะใภ้ควรรับมือกับแม่สามีอย่างมีไหวพริบบนพื้นฐานของความเคารพและกตัญญู หากแม่สามีและลูกสะใภ้เกิดความขัดแย้งกัน ผู้ที่เป็นทั้งลูกชายและสามีควรเข้ามาเป็นคนกลางและช่วยประสานความสัมพันธ์

2. ความสัมพันธ์ของสามีภรรยา คู่สามีภรรยาอาจมีความแตกต่างกันทั้งด้านนิสัยและอายุ ทำให้เกิดความขัดแย้งและการทะเลาะกันได้ ลูกชายอาจไประบายหรือต่อว่าภรรยาให้แม่ฟัง ซึ่งในบางกรณีแม่อาจเป็นผู้ช่วยไกล่เกลี่ยความสัมพันธ์ แต่ทางที่ดีเพศชายควรมีความอดทน ประนีประนอม และให้อภัยภรรยา โดยหลีกเลี่ยงการไปฟ้องแม่จะดีที่สุด

3. ความสัมพันธ์ของพ่อแม่และลูก เนื่องจากลูก ๆ ในวัยกลางคนมักยุ่งกับการทำงานจนไม่มีเวลาให้กับพ่อแม่ มีหน้าซ้ำ พ่อแม่ซึ่งอายุมากแล้วยังต้องมาช่วยเลี้ยงหลาน ทำอาหาร ทำงานบ้าน และเป็นฝ่ายดูแลลูก ๆ ดังนั้น ลูกชายและลูกสะใภ้จึงควรหาเวลามาดูแลพวกเขา แสดงความรัก และทำความเข้าใจถึงความลำบากของวัยผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการกระทำที่แสดงความกตัญญูอันสอดคล้องกับค่านิยมอันดีของวัฒนธรรมจีน

Zhang (2019, pp.22-23) สัมภาษณ์ ชานตานสยา (单丹霞) ผู้กำกับรายการ “My Dearest Ladies” สรุปความได้ว่า ความสัมพันธ์ของบุคคลในรายการมีความซับซ้อน สามี ภรรยา และแม่สามีประกอบกันเป็นครอบครัว แต่ละฝ่ายล้วนมีบทบาทและมุมมองเป็นของตัวเอง ไม่ว่าผู้ชมจะอยู่ในบทบาทใดก็จะเกิดความรู้สึกร่วมและสามารถคิดทบทวนเพื่อหาแนวทางที่จะอยู่ร่วมกันกับครอบครัวของตนเองอย่างสงบสุข นอกจากนี้ เพื่อให้ผลลัพธ์ของรายการมีความน่าสนใจ ทางทีมงานจึงเลือกครอบครัวผู้เข้าร่วมรายการที่มีอายุ อาชีพ ภูมิหลัง และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน

Lin, & Yang (2019, pp.71-72) สรุปความสัมพันธ์สามเส้า (สามี ภรรยา และแม่สามี) ที่ปรากฏในรายการ ขึ้นอยู่กับ 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 1 การเลือกผู้เข้าร่วมรายการที่มีความหลากหลาย เช่น แม่สามีชาวจีนแผ่นดินใหญ่และลูกสะใภ้ฮ่องกง แม่สามีจากมณฑลนครเซี่ยงไฮ้และลูกสะใภ้จากมณฑลหูหนาน แม่สามีจากมณฑลตงเป๋ยและลูกสะใภ้จากมณฑลฉงชิ่ง แม่สามีจากมณฑลชานตงและลูกสะใภ้สัญชาติแคนาดา วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิหลังครอบครัวที่แตกต่างกัน รวมถึงระยะเวลาในการแต่งงาน ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันของแต่ละครอบครัว ตัวแปรที่ 2 ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีหลายมิติ อันได้แก่ แม่สามีที่ต้องเห็นความสัมพันธ์ของคู่สามีภรรยา สามีที่ต้องเห็นความสัมพันธ์ของแม่สามีและลูกสะใภ้ ภรรยาที่ต้องเห็นความสัมพันธ์ของสามีในบทบาทของลูกชายกับแม่สามี ซึ่งสามียังต้องรับบทบาทคนกลางในการไกล่เกลี่ยและสานสัมพันธ์ให้กับภรรยาและแม่ของตนอีกด้วย

ข้อมูลพื้นฐานของรายการ

รายการชุด “My Dearest Ladies” เป็นรายการเรียลลิตีเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามี ลูกชาย และลูกสะใภ้ รูปแบบของรายการคือ เชิญคู่สามีภรรยาและแม่ของสามี (บางครอบครัวอาจเชิญแม่ของภรรยา) มาใช้ชีวิตร่วมกัน ท่องเที่ยวและทำภารกิจต่าง ๆ ด้วยกัน ดำเนินการสร้างโดยบริษัท Mango TV ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของสถานีโทรทัศน์หูหนาน ปัจจุบันเผยแพร่แล้ว 3 ซีซั่น ซีซั่นละ 12 – 13 ตอน ความยาวตอนละ 90 - 100 นาที

ตาราง 1 ตารางแสดงข้อมูลพื้นฐานของรายการ

ซีซั่น	ชื่อรายการภาษาจีน	ชื่อเรียกอื่น	ระยะเวลาออกอากาศ	จำนวน
1	หว่าจ๋วยอ้ายเตอะหนี่ว เหรินเหมิน 我最爱的女人们 (พวกผู้หญิงที่ฉันรักที่สุด)	ผัวผัวะเหอมามะ 婆婆和妈妈 (แม่สามีและแม่)	4 พฤษภาคม 2019 – 26 พฤษภาคม 2019	12 ตอน
2	ผัวผัวะเหอมามะ ซีซั่น 1 婆婆和妈妈第一季 (แม่สามีและแม่ ซีซั่น 1)	หว่าจ๋วยอ้ายเตอะหนี่วเหริน เหมิน ซีซั่น 2 我最爱的女人们第二季 (พวกผู้หญิงที่ฉันรักที่สุด ซีซั่น 2)	30 พฤษภาคม 2020 – 15 สิงหาคม 2020	13 ตอน
3	ผัวผัวะเหอมามะ ซีซั่น 2 婆婆和妈妈第二季 (แม่สามีและแม่ ซีซั่น 2)	-	18 กุมภาพันธ์ 2021 – 20 พฤษภาคม 2021	13 ตอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมประเด็นที่น่าสนใจจากรายการเรียลลิตีจีนชุด “My Dearest Ladies” จำนวน 3 ซีซั่น รวม 38 ตอน จากเว็บไซต์ youtube.com ช่อง China Hunan TV Official Channel แล้ว

นำมาจัดหมวดหมู่ผ่านลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัว ลักษณะของแม่สามี รวมถึงประเด็นแฝงที่ค้นพบ สรุปและอภิปรายผลการวิจัยด้วยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) พร้อมข้อคิดเห็น

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

ชื่อเฉพาะต่าง ๆ ถ่ายทอดเสียงเป็นภาษาไทยโดยยึดเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทยของคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2543 เป็นหลัก แต่ปรับให้ง่ายลงตามข้อ 3.2 ในเกณฑ์ดังกล่าวซึ่งอนุโลมให้ถอดเสียง zh ch sh เป็น จ; ช/ฉ; ส/ซ โดยไม่ขีดเส้นใต้ก็ได้ ส่วนคำที่ใช้แพร่หลายแล้วในภาษาไทย ใช้ตามความนิยมเดิม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปรูปแบบความสัมพันธ์ในครอบครัวต่าง ๆ ได้ ดังนี้

ตาราง 2 ตารางแสดงรายชื่อผู้เข้าร่วมรายการและลักษณะความสัมพันธ์

สามี	ภรรยา	แม่สามี	ลักษณะความสัมพันธ์
ซีซั่นที่ 1			
จางหลุนซั่ว 张伦硕	จงลี่ถี 钟丽缇	แม่ของจางหลุนซั่ว 张伦硕妈妈	แม่สามีชอบสั่งการ สามีเป็นคนอารมณ์ร้อน หากฝ่ายใดอารมณ์ไม่ดี อีกฝ่ายจะเป็นผู้ช่วยไกล่เกลี่ยสถานการณ์ ลูกสะใภ้รองรับอารมณ์ทั้งคู่
หยวนเฉิงเจี๋ย 袁成杰	เฉินเชียนเชียน 陈芊芊	แม่ของหยวนเฉิงเจี๋ย 袁成杰妈妈	แม่สามีเป็นผู้หญิงรักสวยรักงาม แต่มีความอดทน ลูกสะใภ้นิสัยขี้อ้อน จึงอแงสามีตามใจภรรยา เมื่อเกิดปัญหา สามียอมอ่อนข้อและจ้อภรรยาบ่อย
จางจิ้น 张晋	ไช่เส้าเฟิน 蔡少芬	แม่ของจางจิ้น 张晋妈妈	บรรยากาศสมานฉันท์ ลูกสะใภ้เป็นคนร่าเริง เมื่อเกิดความขัดแย้ง สามีจะเป็นผู้ช่วยไกล่เกลี่ย
หยางซั่ว 杨烁	หวางลี่เหวิน 王丽雯	แม่ของหยางซั่ว 杨烁妈妈	สามีเป็นใหญ่ อารมณ์ร้อน แม่สามีเป็นคนง่าย ๆ ภรรยาถ่วงสามี เมื่อเกิดปัญหาแม่สามีเป็นผู้ช่วยไกล่เกลี่ย
ซีซั่นที่ 2			
หลินจื้ออิง 林志颖	เฉินร่วอี้ 陈若仪	แม่ของหลินจื้ออิง 林志颖妈妈	แม่สามีบอกว่าอยากรักลูกสะใภ้เหมือนลูกแท้ ๆ แต่เนื่องจากไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ลูกสะใภ้จึงเกรงและกลัวแม่สามี

ตาราง 2 ตารางแสดงรายชื่อผู้เข้าร่วมรายการและลักษณะความสัมพันธ์ (ต่อ)

สามี	ภรรยา	แม่สามี	ลักษณะความสัมพันธ์
ซีซั่นที่ 2 (ต่อ)			
			มีความขัดแย้งเล็กน้อย แต่ลูกสะใภ้ มักตามใจแม่สามี สามีดูแลภรรยาดี
ฉินเฮ่า 秦昊	อีเหนงจิ่ง 伊能静	แม่ของฉินเฮ่า 秦昊妈妈	ลูกสะใภ้พูดเก่งและเป็นใหญ่ในบ้าน แม่สามี อารมณ์ดีและเชื่อฟังลูกชายลูกสะใภ้ สามี ต้องการทำให้แม่และภรรยารักกัน ชีวิตตน จะได้สบาย
หลี่จยาหัง 李佳航	หลี่เซิ่ง 李晟	แม่ของหลี่เซิ่ง 李晟妈妈 *แม่ภรรยา	แม่ภรรยาและภรรยาค่อนข้างร้ายแรง อารมณ์ดี บรรยากาศสมานฉันท์ ไม่ปรากฏ ความขัดแย้งกับลูกเขย
เจียงเฉา 姜潮	ไม่ตี่น่า 麦迪娜	แม่ของเจียงเฉา 姜潮妈妈	แม่สามีค่อนข้างหัวโบราณ เจ้ากี้เจ้าการ ลูกสะใภ้รักสวยรักงามและไม่ค่อยทำงาน บ้าน แม่สามีรักและเป็นห่วงลูกชายลูกสะใภ้ มีปัญหาช่องว่างระหว่างวัยบ้าง
ซีซั่นที่ 3			
หยางจี 扬子	หวงเซิ่งอี 黄圣依	แม่ของหยางจี 扬子妈妈	แม่สามีใจดี รับฟังและทำตามคำบอก ของลูกชายลูกสะใภ้ ลูกสะใภ้ดูแลแม่สามีดี เมื่อมีปัญหาขัดแย้งกันระหว่างสามีภรรยา แม่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยและแนะนำให้ลูกชาย ยอมอ่อนข้อแก่ลูกสะใภ้
ตู้ฉุน 杜淳	หวางซัน 王灿	น้าของตู้ฉุน 杜淳阿姨 *น้าของสามี	ไม่สามารถทำมาวิเคราะหข้อมูลได้ เนื่องจากไม่ใช่แม่สามี น้ามีความเกรงใจ และกังวลว่าจะรบกวนชีวิตคู่ของสามีภรรยา โดยภาพรวม น้าดูแลหลานสะใภ้ดี
จางตั้ว 张铎	เฉินซงหลิน 陈松伶	แม่ของจางตั้ว 张铎妈妈	แม่สามีอ่อนลูกชายและลำเอียง เลือกปฏิบัติ ต่อลูกชายลูกสะใภ้ให้เห็นได้ชัด ลูกสะใภ้ เป็นฝ่ายยอมอ่อนข้อ บางครั้งลูกสะใภ้ น้อยใจและโกรธ สามีและพ่อสามีเป็นผู้ช่วย ไกล่เกลี่ย
หวงป๋าวจวิน 黄柏俊	โหวเพ่ยเฉิน 侯佩岑	แม่ของโหวเพ่ยเฉิน 侯佩岑妈妈 *แม่ภรรยา	ภรรยาเป็นใหญ่ มักสั่งให้สามีทำภาระหน้าที่ ต่าง ๆ สามีเป็นคนเงียบ แม่ภรรยามักชื่นชม ลูกเขยและไม่ต่อว่าซ้ำเติมเมื่อลูกเขยปฏิบัติ ไม่ได้ตั้งใจ

ตาราง 2 ตารางแสดงรายชื่อผู้เข้าร่วมรายการและลักษณะความสัมพันธ์ (ต่อ)

สามี	ภรรยา	แม่สามี	ลักษณะความสัมพันธ์
ซีซั่นที่ 3 (ต่อ)			
กัวเสี่ยวตง 郭晓东	เฉิงลี่ซา 程莉莎	แม่ของกัวเสี่ยวตง 郭晓东妈妈	แม่สามีเป็นคนชนบท แต่รักลูกสะใภ้ ชอบที่ลูกชายดูแลและซื้อของให้ลูกสะใภ้ ยินดีที่ลูกชายนำทรัพย์สินมาซื้อให้ลูกสะใภ้เป็นคนดูแล ลูกสะใภ้ซื้ออาหารและดูแลแม่สามีดีตามสมควร

ในบ้านที่แม่สามีไม่มีบทบาทมากนัก ความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยาจะปรากฏค่อนข้างเด่นชัด เช่น ในซีซั่น 1 เฉินเซียนเซียนเป็นคนขี้น้าวและโมโหหิว เมื่อสามีพาไปเที่ยวนอกสถานที่ที่คนเยอะ โดยที่ภรียายังไม่ได้กินข้าวและอากาศหนาว ภรียาก็แสดงความหงุดหงิดโดยลืมนึกถึงความตั้งใจของสามีที่อยากพามาเที่ยว หยางซัวมาเล่นเครื่องเล่นในสวนสนุกเป็นเพื่อนภรียา แต่เมื่อเล่นเครื่องเล่นที่มีความโลดโผนก็รู้สึกปวดหลัง หัวใจเต้นเร็ว และแสดงความไม่พอใจใส่ภรียาจนทำให้เสียบรรยากาศที่ทั้งสองคนได้ออกมาเที่ยวด้วยกันตามลำพัง และถ้าในครอบครัวนั้น ต้องใช้ชีวิตร่วมกับแม่สามีหรือแม่สามีมีความเป็นใหญ่ในครอบครัวมาก ก็ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งอื่น ๆ เช่น ในซีซั่น 2 แม่ของหลินจื่ออิงไม่ชอบที่ลูกสะใภ้ใส่กางเกงขาสั้น แม่ของเจียงเฉาจดตันให้ลูกสะใภ้มีลูกคนที่สองเพิ่ม ในซีซั่น 3 แม่ของจางตัวไม่ยอมใช้น้ำยาล้างจานแต่ยืนกรานจะใช้น้ำร้อนล้างแทน เป็นต้น ซึ่งหลายความขัดแย้งดูเป็นปัญหาเล็ก ๆ แต่หากไม่มีการปรับความเข้าใจหรือหาวิธีแก้ไขร่วมกัน อาจส่งผลให้กลายเป็นชนวนปัญหาในระยะยาวได้

จะเห็นได้ว่า แต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน บางครอบครัวแม่สามีเป็นใหญ่ บางครอบครัวภรียาเป็นใหญ่ บางครอบครัวสามีเป็นใหญ่ ไม่ว่าจะครอบครัวนั้นจะดูสมานฉันท์หรือขัดแย้งกันเพียงใด ทุกครอบครัวย่อมมีปัญหา ซึ่งจะเป็นปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ เรื่องความเคยชินในชีวิตประจำวัน หรือปัญหาที่ไม่มีแนวทางแก้ไข เช่น การที่ลูกสะใภ้ไม่สามารถมีบุตรได้ ในทุกครอบครัวจะมีบุคคลผู้เป็นคนกลางช่วยประนีประนอม โกล่เกลี่ย หรือยอมอ่อนข้อก่อน เพื่อให้ปัญหาผ่านไปและคงความเป็นครอบครัวต่อไปได้ โดยคนกลางนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสามีเสมอไป เพราะเมื่อคู่สามีภรียาเกิดปัญหา แม่สามีของจ่งลี่ถี้ก็เป็นผู้ช่วยโกล่เกลี่ย หรือภรียาก็สามารถเป็นคนกลางช่วยให้ความสัมพันธ์แม่ลูกดีขึ้นได้ ดังเช่นหวังลี่เหวินทำภารกิจเพื่อให้สามียอมบอกรักและกอดแม่ของตนในรายการซีซั่น 1

ลักษณะของแม่สามีที่ปรากฏในรายการ

แม่สามีส่วนมากมีลักษณะของ “แม่สามีที่ดี” ตามงานวิจัยของ Mi เช่น ซีซั่น 1 แม่สามีของจ่งลี่ถี้ที่แม้จะดูขี้น้าว พุดจาเสียงดัง แต่เป็นคนจิตใจดี เปิดกว้าง ยอมรับลูกสะใภ้ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตนได้ แม่สามีของเฉินเซียนเซียนเป็นคนนิสัยดี เคารพและรักลูกสะใภ้ แม่สามีของหวังลี่เหวินและโซ่เส้าเฟินเป็นคนนิ่ง ๆ ไม่มีบทบาทมากนัก อาจเพราะเกรงที่ต้องถ่ายทำรายการ แต่ก็ไม่มีลักษณะของ “แม่สามีที่ไม่ดี” ปรากฏ

ซีซัน 2 แม่สามีของไม่ตีน่าค่อนข้างหัวโบราณ แต่รักลูกสะใภ้อย่างจริงใจ ซื้อมือใหม่ในนามของลูกสะใภ้ตั้งแต่ยังไม่จดทะเบียนสมรสกับลูกชาย แม่ของหลินจื่ออิงเป็นคนจิตใจดีและรักลูกสะใภ้ บอกว่าตนเองมีแต่ลูกชาย 3 คน ไม่เคยมีลูกสาว จึงอยากรักลูกสะใภ้เหมือนลูกสาวแท้ๆ ในวันครบรอบแต่งงานของลูกชายลูกสะใภ้ แม่สามีช่วยเหลือตกแต่งสถานที่อย่างเต็มความสามารถ แม่สามีของอิเหนิงจึงเป็นแม่สามีที่ได้รับการชื่นชมจาก “ชาวเน็ต” มากที่สุดเพราะเป็นคนน่ารัก มีรอยยิ้มตลอดอารมณ์ดี มีเมตตา ยอมรับความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่ รวมถึงยังเคารพผู้อื่นอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในตอนที่ 4 ฉินเฮ่าเล่าถึงลูกสาวว่าไปโรงเรียนแล้วถูกเพื่อนผู้ชายรังแก ฉินเฮ่าโกรธมากจนน้ำตาไหล แต่แม่สั่งให้หยุดพูด และบอกว่าสอนลูกตัวเองให้ดีก็พอ อย่าไปก้าวก่ายลูกคนอื่น เด็กทุกคนล้วนเป็นที่รักของครอบครัวตัวเองทั้งนั้น

ซีซัน 3 แม่สามีของเฉิงลี่ชาเป็นคนจิตใจดีและรักลูกสะใภ้จริงใจ แม่เป็นคนชนบทที่ไม่เคยทำงานหาเงินนอกบ้าน เมื่อได้เข้าร่วมรายการนี้จึงบอกว่าจะนำเงินค่าตัวไปซื้อชุดสวยๆ ให้ลูกสะใภ้ใส่ แม่สามีของหวงเซิงอี้เป็นแม่สามีที่ได้รับคำชื่นชมมากที่สุดในซีซันนี้ เพราะเป็นคนน่ารัก มีเมตตา และยอมรับความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่ เห็นได้จากการที่ไม่เฝ้าก้าวก่ายวิธีการเลี้ยงลูกของคู่สามีภรรยา และชื่นชมลูกชายลูกสะใภ้เสมอ อีกทั้งยังสอนให้ลูกชายรับฟังความคิดเห็นของภรรยา แม่ที่มีลักษณะของ “แม่สามีที่ไม่ดี” ปรากฏคือ แม่สามีของเฉิงชงหลิน เป็นผู้ที่มิมีนิสัยสองหน้า เมื่อลูกชายอยู่ด้วยจะอ่อนลูกชายและเมตตาต่อลูกสะใภ้ แต่เมื่ออยู่กับลูกสะใภ้เพียงลำพัง จะบังคับลูกสะใภ้และพูดจาไม่ดี เป็นบุคคลที่มีลักษณะชอบควบคุมคนอื่น เลือกปฏิบัติและลำเอียงอย่างเห็นได้ชัด ในตอนที่ 6 เมื่อทั้งครอบครัวไปเรียนต่อมวยด้วยกัน แม่ตั้งผ้าขนหนูที่เฉิงชงหลินห่มอยู่เอาไว้ให้ลูกชายของตนเช็ดเหงื่อ โดยไม่ขออนุญาต และไม่ฟังว่าเฉิงชงหลินกำลังหนาวอยู่จนทำให้เฉิงชงหลินแสดงความไม่พอใจออกมาเป็นครั้งแรก แต่แม่สามีของเฉิงชงหลินก็ไม่ใช่ผู้ที่มิมีจิตใจเลวร้ายจนเกินไป เพราะในตอนที่ 8 เมื่อทั้ง 3 ครอบครัวได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน แม่สามีของเฉิงชงหลินเห็นแม่สามีของหวงเซิงอี้เป็นห่วง ใส่ใจและกล่าวคำชื่นชมลูกสะใภ้อย่างสม่ำเสมอ จึงสำนึกได้และกลับมาขอโทษลูกสะใภ้ของตนในตอนท้าย

ผู้วิจัยสังเกตว่า การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันระหว่างแม่ภรรยาและลูกเขยนั้น แม่ภรรยามีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหากับลูกเขยน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด จะเห็นได้ว่า แม่ภรรยามักพูดจาชื่นชมลูกเขย เช่น “แม่ยายมองลูกเขย ยิ่งมองยิ่งชอบ อะไร ๆ ก็ดีไปหมด” (แม่ของหลี่เซิงเซิงหลี่จียาหง์ในซีซัน 2 ตอนที่ 5) “แม่ยายมองลูกเขย ยิ่งมองยิ่งสนใจ” (แม่ของโหวเพ่ยเฉิงหลินหวงปู้จวินในซีซัน 3 ตอนที่ 1) แม้ในบางครั้งลูกเขยจะทำภารกิจได้ไม่สำเร็จ เช่น สั่งอาหารหรือซื้อของผิด ทำอาหารช้าและไม่อร่อย แต่แม่ภรรยาไม่ได้แสดงความไม่พอใจแต่อย่างใด อาจเป็นเพราะมีความคาดหวังต่อเพศชายในการทำงานบ้านต่างๆ น้อยกว่าเพศหญิง และแม่ภรรยามีความเกรงใจลูกเขยก็เป็นได้

การสร้างค่านิยมที่ดีให้กับสังคมจีน

รายการได้นำเสนอค่านิยมที่ดี เช่น การดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกายของพ่อแม่ผู้สูงวัยในครอบครัว เช่น แม่หลายคนมีปัญหาสุขภาพ รายการชี้ชวนให้ตระหนักถึงสภาพร่างกายที่เสื่อมถอยลงของแม่ สุขภาพไม่แข็งแรงเหมือนเมื่อก่อน เช่น แม่ของไม่ตีน่าในซีซัน 2 กระดูกสันหลังเสื่อมและมีปัญหาเรื่องโรคเบาหวานและหัวใจ แม่ของฉินเฮ่าเข้าไม่ดีและเคยเข้ารับการผ่าตัด แต่รักษาไม่หายขาด แม่ของหลินจื่ออิงในซีซัน 2 และแม่ของโหวเพ่ยเฉิง ลีซัน 3 ฟูไม่ตี ลูกๆ อยากให้ไปตรวจร่างกายแต่แม่กังวลและต่อต้านไม่ยอมไป แม่ของหยางจี้ฮุย 86 ปีแล้ว ลูก ๆ เป็นห่วงกลัวแม่ลื่นล้มในห้องน้ำจึงโทรมา

ฝากฝังให้ลูกสะใภ้ช่วยเข้าไปดูแล นอกจากนั้น แม่ของหยวนเจียงเจี๋ยเกิดอุบัติเหตุระหว่างการถ่ายทำรายการซีซั่น 1 ตอนที่ 10 ทำให้เท้าได้รับบาดเจ็บ ซึ่งบรรดาแม่ ๆ มักจะอดทนและบอกลูก ๆ ว่าไม่ต้องห่วง ไม่อยากไปโรงพยาบาล ซึ่งลูก ๆ ควรจะใส่ใจดูแลสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงวัยในครอบครัว

นอกจากนั้น รายการยังนำเสนอภาพของแม่สามีที่สนับสนุนให้สามีดูแลภรรยา แม่สามีในหลายครอบครัวมักสอนให้ลูกชายดูแลลูกสะใภ้ให้ดี เช่น แม่ของฉินเฮ่าในซีซั่น 2 และแม่ของหยางจี ในซีซั่น 3 ที่สอนให้ลูกชายซื้อฟางและขึ้นชมภรรยา แม่ของเจียงเฉาในซีซั่น 2 ซื้อบ้านใหม่ในนามของลูกสะใภ้ แม่ของกัวเสี่ยวตงในซีซั่น 3 บอกว่ารู้สึกยินดีที่ลูกชายยกยารได้ทั้งหมดให้กับลูกสะใภ้บริหารจัดการ ซึ่งอึ่หนึ่งจึงได้กล่าวไว้ในซีซั่น 2 ว่า “เมื่อแม่สามีประพฤติตนเป็นแม่สามีที่ดียอมส่งพลังบวกให้ลูกสะใภ้ อยากเป็นแม่สามีที่ดีในอนาคต” และ “แม่สามีถือเป็นเพื่อนสาวคนสนิทของตน” การยอมรับลูกสะใภ้ หรือวิถีครอบครัวที่มีความแตกต่างจากค่านิยมเดิมของจีน

ผู้เข้าร่วมรายการหญิงบางคนเคยผ่านการแต่งงาน มีบุตร หรือมีอายุมากกว่าสามี เช่น จงลี่ถิ ผู้เข้าร่วมรายการซีซั่น 1 เป็นผู้หญิงที่เคยมีชีวิตครอบครัวมาก่อนถึง 2 ครั้ง และมีบุตรสาวถึง 3 คน อึ่หนึ่งจึง ผู้เข้าร่วมรายการซีซั่น 2 เป็นผู้หญิงที่เคยมีชีวิตครอบครัวมาแล้ว 1 ครั้ง และมีบุตรชาย 1 คน โดยจงลี่ถิ มีอายุมากกว่าสามี 12 ปี และ อึ่หนึ่งจึงมีอายุมากกว่าสามี 10 ปี ส่วนฉินเซ่งหลิง ผู้เข้าร่วมรายการซีซั่น 3 ซึ่งแม้ไม่เคยผ่านชีวิตสมรสมาก่อนแต่มีอายุมากกว่าสามี 8 ปี ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างลูกสะใภ้และแม่สามีไม่ได้มาจากปัจจัยเรื่องอายุที่มากกว่าของฝ่ายหญิง แต่เกิดจากการที่ฝ่ายหญิงไม่สามารถมีลูกให้กับฝ่ายชายได้ อาจด้วยปัจจัยเรื่องอายุที่มากและปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ผู้เข้าร่วมรายการหญิง 3 คนนี้ มีเพียงอึ่หนึ่งจึงที่สามารถมีบุตรสาวให้กับสามีคนปัจจุบัน ส่วนจงลี่ถิและฉินเซ่งหลิง ไม่สามารถมีบุตรได้แล้ว จึงทำให้แม่สามีของสองคนแสดงความเสียดยระหว่างการทำรายการ

หลี่เจียหัง ผู้เข้าร่วมรายการซีซั่น 2 เป็นฝ่ายชายที่แต่งงานเข้าบ้านฝ่ายหญิงและต้องอาศัยอยู่ร่วมกับแม่ภรรยา ซึ่งมีความแตกต่างกับวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมที่ฝ่ายหญิงมักเป็นฝ่ายแต่งงานเข้าบ้านฝ่ายชาย และต้องดูแลปรนนิบัติแม่สามี ซึ่งสาเหตุที่หลี่เจียหังแต่งงานเข้าบ้านฝ่ายหญิงเนื่องจากแม่แท้ ๆ ของ หลี่เจียหัง เสียชีวิตไปนานแล้ว พ่อแต่งงานมีครอบครัวใหม่ จึงทำให้หลี่เจียหังเข้าไปอาศัยอยู่ร่วมกับภรรยาและแม่ โดยแม่ภรรยาสามารถช่วยเหลือลูกเมื่อทั้งคู่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านได้ด้วย ส่วนโหวเพ่ย์ฉินและสามีนั้น แยกครอบครัวไปอยู่กันตามลำพัง ไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัวของภรรยาหรือสามี แต่การที่แม่ของโหวเพ่ย์ฉินมาเข้าร่วมรายการแทนแม่สามีนั้นอาจเป็นเพราะว่าครอบครัวของสามีเป็นนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ อาจมีความไม่สะดวกในการเข้าร่วมหรือเปิดเผยตัวตน จึงเลือกให้แม่ของโหวเพ่ย์ฉินซึ่งเคยเป็นนักแสดง ได้หัววันและมีข่าวว่าเป็นภรรยาน้อยถึง 2 ครั้งมาเข้าร่วมรายการแทน ซึ่งการเลือกบุคคลที่มีความ “ดราม่า” มาเข้าร่วมรายการย่อมสามารถดึงดูดผู้ชมและเพิ่มการเข้าชมได้มากกว่า

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและนโยบายจีนเดียว

แม้ผู้เข้าร่วมรายการส่วนมากจะมีอาชีพเป็นดารานักแสดง แต่ก็ปรากฏความหลากหลายทางถิ่นฐาน และวัฒนธรรม ไม่ได้มีเพียงแค่ชาวจีนแผ่นดินใหญ่เท่านั้น เช่น ในซีซั่น 1 ไซ่เส้าเฟินเป็นชาวฮ่องกง จงลี่ถิ เป็นลูกครึ่งจีน-เวียดนาม สัญชาติแคนาดา ซีซั่น 2 อึ่หนึ่งจึง หลินจื่ออึ้งรวมถึงแม่และภรรยาของหลินจื่ออึ้ง เป็นชาวไต้หวัน ไม่ตี่น่าเป็นชาวซินเจียงอุยกูร์ ซีซั่น 3 ฉินเซ่งหลิงเป็นชาวฮ่องกง โหวเพ่ย์ฉิน แม่ และ สามีเป็นชาวไต้หวัน ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ เมื่อผู้เข้าร่วมรายการกล่าวถึงไต้หวัน คำบรรยายด้านล่างจะปรากฏว่า ไต้หวัน ประเทศจีน (中国台湾) เสมอไปในทุก ๆ ครั้ง ซึ่งถือเป็นการเน้นย้ำ

จุดยืนเรื่องนโยบายจีนเดียว (One-China policy) ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือจีนแผ่นดินใหญ่

พัฒนาการของรายการ

ในซีซั่นแรก รูปแบบของรายการคือให้สมาชิกทั้งสามคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันภายในพื้นที่ห้องหรือบ้านเดียวกัน และสมาชิกทั้งสี่ครอบครัวก็อยู่ในอาคารหรือโรงแรมเดียวกัน ตอนที่ 1-5 อยู่ที่เชียงใหม่ ตอนที่ 5-9 ไปเที่ยวประเทศสเปน ตอนที่ 9-12 ไปจางเจี๋ยเจีย ดังนั้นจึงมีเวลาให้ทั้ง 4 ครอบครัวได้ทำภารกิจร่วมกัน ระหว่างการดำเนินรายการ พ่อสามีของแต่ละครอบครัวแวะเวียนมาเยี่ยมบ้างเป็นครั้งคราว และในตอนจบ รายการได้จัดงานแต่งงานให้คู่พ่อแม่และคู่ลูกชายลูกสะใภ้ใหม่อีกรอบหนึ่ง

ซีซั่น 2 ซึ่งถ่ายทำในปี ค.ศ. 2020 เป็นปีที่ไวรัสโควิด-19 กำลังระบาดอย่างหนัก ดังนั้นในช่วงแรกของรายการจึงต้องแยกกันถ่ายทำในที่พักหรือโรงแรมที่แต่ละครอบครัวสะดวก ส่วนที่แตกต่างจากซีซั่นแรกอย่างเห็นได้ชัดที่สุดคือการเชิญครอบครัวของหลี่เจิ้งและหลี่เจียหัง ซึ่งญาติผู้ใหญ่ที่เข้าร่วมไม่ใช่แม่สามีแต่เป็นแม่ภรรยา เนื่องจากหลี่เจียหังแต่งงานและเข้าไปใช้ชีวิตบ้านแม่ของภรรยา นอกจากนั้นรายการยังเพิ่มแขกรับเชิญที่หลากหลายมากกว่าแค่พ่อของสามี เช่น คนรักใหม่ของแม่หลินจื่ออิง ลูกป้าน้าอาของหลี่เจิ้ง แม่ของไม่ตี่น้าซึ่งอยู่อาศัยอยู่ที่อุหลู่มู่ฉี และเพื่อน ๆ ของคู่สามีภรรยา ในตอนที่ 7 ของรายการ ครอบครัวของหลี่เจิ้ง ฉินเฮ่า และเจียงเฉาได้มาใช้ชีวิตร่วมกันและทำภารกิจด้วยกันที่มณฑลหูหนาน ส่วนครอบครัวของหลินจื่ออิงซึ่งอาศัยอยู่ที่ไต้หวัน ด้วยข้อจำกัดในการเดินทางในช่วงโควิด สมาชิกทั้ง 3 คนของครอบครัวจึงไม่สามารถมาร่วมรายการที่จีนแผ่นดินใหญ่ได้ จึงไปทำภารกิจด้วยกันที่เซินตง ไต้หวันแทน และใช้วิธีการวิดีโอคอลเพื่อสานสัมพันธ์กับครอบครัวอื่น ๆ ก่อนจบรายการในตอนี่ 12 ครอบครัวในจีนแผ่นดินใหญ่ได้ไปท่องเที่ยวเมืองซานย่าร่วมกัน

ซีซั่น 3 ถ่ายทำในปี ค.ศ. 2021 และยังคงได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ดังนั้นรูปแบบรายการจะคล้ายกับซีซั่น 2 คือ แต่ละครอบครัวแยกกันถ่ายทำในที่พักหรือโรงแรมที่สะดวก โดยในซีซั่นนี้มีความไม่ราบรื่นเกิดขึ้นค่อนข้างมาก เช่น ครอบครัวของโหวเพ่ยเฉิน ซึ่งอยู่ที่ไต้หวันแทบจะไม่มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวอื่น ๆ เลย และมีช่วงเวลาปรากฏในรายการน้อยมาก ครอบครัวของ ตู๋ฉุนแม่ต้องเข้ารับการผ่าตัดกะทันหันก่อนเข้าร่วมรายการ จึงต้องส่งน้องสาวหรือน้าของตู๋ฉุนมาร่วมรายการแทน ภรรยาของตู๋ฉุนก็กำลังอยู่ในช่วงตั้งครรภ์และคลอดในตอนี่ 9 ทำให้ไม่สามารถถ่ายทำได้อย่างต่อเนื่อง และต้องเชิญครอบครัวของกัวเสี่ยวตงและเฉินลี่ซามาร่วมถ่ายทำรายการในช่วงท้ายของตอนที่ 7 จนถึงตอนจบของรายการ นอกจากนั้น ในซีซั่นที่ 3 ยังมีการเชิญแขกรับเชิญมาเป็นจำนวนมาก ในบางตอนเชิญมามากเกินไป 10 คน บางส่วนเป็นพ่อสามีหรือลูกของคู่สามีภรรยา แต่หลายคนก็ไม่ได้เป็นสมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัว เช่น ดารานักแสดงที่ยังไม่มีชื่อเสียงมากนัก โปรวีเตอร์ พิธีกร ซึ่งเชิญมาเพื่อให้พูดคุยแบ่งปันประสบการณ์ครอบครัวของตัวเอง ผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อรายการเริ่มมีชื่อเสียง สถานีโทรทัศน์จึงอยากโปรโมตดารานักแสดงหรือพิธีกรบางคนให้ปรากฏตัวในรายการเพื่อให้ผู้ชมรู้จักและจำหน้าค่าตาได้ แต่การที่มีแขกรับเชิญมากเกินไปและพูดคุยเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับครอบครัวของผู้เข้าร่วมรายการ ทำให้เนื้อหาในบางตอนหลุดประเด็นการสานสัมพันธ์ในครอบครัวและไม่น่าติดตามเท่าที่ควร

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากรายการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่งมอบพลังบวกให้แก่ผู้ชมและสังคม และสนับสนุนให้เห็นถึงค่านิยมวัฒนธรรมอันดีของจีน จึงไม่นำเสนอความขัดแย้งอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ รายการอาจตั้งใจหลีกเลี่ยงการนำเสนอเพราะอาจทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมหรือถูกจำกัดจากสถานีโทรทัศน์รวมถึงรัฐบาล ผู้วิจัยพบว่า รายการไม่นำเสนอหรือไม่ปรากฏความขัดแย้ง 4 ด้าน ได้แก่

1. ไม่ปรากฏความขัดแย้งด้านการเงิน

เนื่องจากผู้เข้าร่วมรายการมีอาชีพเป็นดารา นักแสดง ผู้ประกาศข่าว หรือนักธุรกิจ ดังนั้นจึงมีรายรับค่อนข้างมากและไม่มีความเดือดร้อนทางการเงิน ระหว่างการถ่ายทำรายการไม่ปรากฏความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากเงินทอง สรุปได้ว่ารายการสะท้อนวิถีชีวิตของครอบครัวชนชั้นสูงและมีความมั่นคงทางการเงิน ซึ่งในสังคมความเป็นจริงนั้น ครอบครัวจำนวนมากมีปัญหาความขัดแย้งที่มาจากการเงิน เช่น ครอบครัวระดับรากหญ้าหาเช้ากินค่ำ หรือครอบครัวชนชั้นกลางที่มีความกดดันเรื่องผ่อนบ้าน ผ่อนรถ เงินค่ากินอยู่ รวมถึงเงินค่าเทอมของลูก

2. ไม่นำเสนอความขัดแย้งด้านการอบรมเลี้ยงดูหลาน

เนื่องจากรายการเน้นการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามี ลูกชาย และลูกสะใภ้ จึงไม่ได้กล่าวถึงความขัดแย้งในการเลี้ยงดูหลานมากนัก ความขัดแย้งปรากฏในซีซั่น 2 และ 3 เพียงเล็กน้อย เมื่อเชิฐหลานมาเป็นแขกรับเชิฐในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เช่น แม่สามีของไม่เต๋น่าไม่พอใจที่ไม่ใส่ถุงเท้าให้หลานและกลัวว่าหลานจะไม่สบาย แม่ภรรยาของหวงปั่วจวินต้องการตามใจหลานในขณะที่หวงปั่วจวินต้องการสอนลูกให้อดทน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การอบรมเลี้ยงดูหลานเป็นอีกหนึ่งปัจจัยหลักของความขัดแย้ง เช่น แม่จำเป็นต้องออกจากงานมาเพื่อเลี้ยงหลานหรือไม่ หากออกมาแล้วค่าใช้จ่ายในครอบครัวจะเพียงพอไหม หากให้ญาติช่วยเลี้ยง ควรเป็นแม่สามีหรือแม่ภรรยา ทั้งคู่จะแย่งกันเลี้ยงหรืออาจไม่แย่งเลี้ยงทั้งคู่เพราะกลัวเหนื่อย รวมถึงแนวคิดในการเลี้ยงดูหลานที่แตกต่างกันของคนสองรุ่น เป็นต้น

3. ไม่นำเสนอแนวคิดที่ให้ความสำคัญลูกหลานเพศชายกว่าเพศหญิง

ในรายการไม่นำเสนอแนวคิดที่ให้ความสำคัญลูกหลานเพศชายมากกว่าเพศหญิง (重男轻女) ยกตัวอย่างเช่น ครอบครัวของอีเหนิงจิงและฉินเฮ่าเป็นครอบครัวที่มีลูกสาว แต่แม่สามีรักและเอ็นดูหลานสาวมาก ไม่ได้บังคับหรือกดดันให้ต้องมีหลานชายเพิ่มเพื่อสืบทอดเชื้อสายวงศ์ตระกูล ในรายการนำเสนอเพียงแนวคิดที่แม่สามีต้องการให้มีหลานไว้ชื่นชม โดยไม่ระบุเจาะจงเพศ ดังเช่นครอบครัวของจงลี่ (ซีซั่น 1) และครอบครัวของฉินชงหลิน (ซีซั่น 3)

4. ไม่ปรากฏภาพลักษณ์ของลูกสะใภ้ที่มีความประพฤติไม่ดีต่อแม่สามี

ในรายการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของแม่สามีและลูกสะใภ้ มีความห่วงใย เอาใจใส่ ดูแลซึ่งกันและกัน แม้ในซีซั่น 3 จะปรากฏแม่สามีที่มีลักษณะไม่ดีบ้าง แต่แม่สามีก็มีการเรียนรู้ สำนึก และปรับปรุงตัว ซึ่งผู้วิจัยพบว่า รายการเรียลลิตี้ทั้ง 3 ซีซั่นนี้ ไม่ปรากฏภาพลักษณ์ของลูกสะใภ้ที่ประพฤติตนไม่ดีต่อแม่สามีเลย อาจเป็นเพราะมีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมรายการที่มีลักษณะและภาพลักษณ์ดีให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้ชมและสังคมจีน จึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่เคารพแม่สามีหรือญาติผู้ใหญ่เพื่อให้สอดคล้องหลักคุณธรรมความกตัญญู (孝) เพราะวัฒนธรรมจีนมองว่า “กตัญญูรู้คุณคือ คุณธรรม

อันดับแรก” (百善孝为先) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ความขัดแย้งในครอบครัวอาจมาจากนิสัยหรือความประพฤติที่ไม่ดีของลูกสะใภ้ด้วย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามี ลูกชาย และลูกสะใภ้ ที่ปรากฏในรายการเรียลลิตีจีนชุด “My Dearest Ladies” เป็นความสัมพันธ์ของครอบครัวจีนยุคใหม่ที่มีความหลากหลาย เปลี่ยนไปจากครอบครัวจีนในอดีตที่แม่สามีมีสถานะสูงส่งและลูกสะใภ้มีสถานะต่ำต้อย จากรายการ “My Dearest Ladies” พบว่า บางครอบครัวสามีเป็นใหญ่ บางครอบครัวภรรยาเป็นใหญ่ บางครอบครัวแม่สามีเป็นใหญ่ บางครอบครัวแม่สามีไม่มีบทบาทต่อชีวิตคู่ของสามีภรรยามากนัก แต่ไม่ว่าครอบครัวนั้นจะเป็นอย่างไร ทุกครอบครัวย่อมมีปัญหามาขัดแย้งด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในชีวิตประจำวันหรือปัญหาใหญ่ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ในแต่ละครอบครัวจึงต้องมีคนกลางหรือคนยอมอ่อนข้อประนีประนอมเพื่อให้ความเป็นครอบครัวสามารถดำเนินต่อไปได้

ลักษณะของแม่สามีส่วนใหญ่ที่สะท้อนผ่านรายการเรียลลิตีจีนชุด “My Dearest Ladies” มีลักษณะ “แม่สามีที่ดี” ตามงานวิจัยของ Mi (2021) แม่ในซีซั่น 3 แม่สามีของจางตัวมีลักษณะของ “แม่สามีที่ไม่ดี” ปรากฏอยู่บ้าง แต่แม่สามีของจางตัวก็ได้เรียนรู้จากแม่สามีคนอื่นๆ ระหว่างการถ่ายทำรายการและนำมาพิจารณาปรับปรุงตัวเองและขอโทษลูกสะใภ้

รายการยังแฝงการสร้างค่านิยมที่ดีให้กับสังคม เช่น เน้นย้ำให้ลูกๆ เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพของพ่อแม่ผู้สูงอายุในบ้าน แม่สามีสนับสนุนให้ลูกชายต้องดูแลลูกสะใภ้ให้ดี ผู้เข้าร่วมรายการมีความแตกต่างจากค่านิยมเดิมของจีนได้ เช่น แม่สามีหลายคนสามารถรับลูกสะใภ้ที่มีอายุมากกว่าลูกชาย ลูกสะใภ้เคยแต่งงานหรือเคยมีลูกมาแล้วได้ แต่ยังคงคาดหวังให้มีลูกกับสามีคนปัจจุบันด้วย สถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนไป จึงมีการนำเสนอครอบครัวที่ลูกชายแต่งงานเข้าบ้านภรรยาและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับแม่ภรรยา นอกจากนั้น ยังมีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมรายการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น เป็นชาวฮ่องกง ไต้หวัน ชนกลุ่มน้อย หรือถือสัญชาติอื่น แต่ยังคงเน้นย้ำให้อยู่ภายใต้นโยบายจีนเดียว

รายการเรียลลิตีชุดนี้ เริ่มฉายในปี ค.ศ. 2019 จนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2021) มีทั้งหมด 3 ซีซั่น ในซีซั่นแรกมีรูปแบบรายการคือ ให้สมาชิกของครอบครัวทั้งสี่ครอบครัวมาใช้ชีวิตร่วมกัน ท่องเที่ยวและทำภารกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยกัน แต่ในปี ค.ศ. 2020 เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซีซั่น 2 จึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการเป็นถ่ายทำในที่พักของแขกรับเชิญประมาณครึ่งหนึ่งของซีซั่น และอีกครั้งหนึ่งให้มาท่องเที่ยวและทำภารกิจร่วมกันที่สถานที่ท่องเที่ยวของประเทศจีน ซึ่งผู้ร่วมรายการที่อาศัยอยู่ที่ไต้หวันไม่สามารถมาร่วมถ่ายทำได้ จึงทำให้รายการเกิดความไม่ต่อเนื่อง และซีซั่น 2 ยังมีการเชิญแม่ภรรยาของหลี่เจียหังมาเป็นผู้เข้าร่วมรายการ ในซีซั่น 3 ยังคงมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงยังคงรูปแบบรายการเหมือนในซีซั่น 2 ซีซั่นนี้มีเหตุการณ์ที่ไม่ค่อยราบรื่นเกิดขึ้น เช่น แม่ของตู่ฉุนต้องเข้ารับการผ่าตัดจึงไม่สามารถเข้าร่วมรายการได้ และภรรยาของตู่ฉุนคลอดลูกระหว่างการถ่ายทำ จึงต้องเชิญผู้เข้าร่วมรายการคู่ใหม่กลางซีซั่น นอกจากนั้น รายการยังมีการเชิญแขกรับเชิญที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ทำให้เนื้อหาบางตอนหลุดประเด็นการสร้างสัมพันธ์ในครอบครัวและไม่น่าติดตามเท่าที่ควร

ข้อจำกัดของการวิจัยคือ การที่รายการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและส่งพลังบวกให้แก่ผู้ชมและสังคมจีน จึงนำเสนอความขัดแย้งในครอบครัวอย่างไม่รอบด้าน ความขัดแย้ง

ที่ไม่ถูกกล่าวถึง ได้แก่ 1. ความขัดแย้งด้านการเงิน 2. ความขัดแย้งด้านการอบรมเลี้ยงดูหลาน 3. ความขัดแย้งที่มาจากแนวคิดเพศชายสำคัญกว่าเพศหญิง 4. ความขัดแย้งที่มาจากลูกสะใภ้มีความประพฤติไม่ดีต่อแม่สามี

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวชาวจีนระหว่างแม่สามี ลูกชายและลูกสะใภ้ 2. ลักษณะของแม่สามีจีนที่พึงประสงค์ในยุคปัจจุบัน 3. อำนาจอ่อน (Soft Power) ของรายการเรียลลิตี My Dearest Ladies ที่ช่วยนำเสนอค่านิยมที่ดีในครอบครัวและความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมถึงเน้นย้ำนโยบายจีนเดียวให้แก่สังคมจีน ซึ่งล้วนแต่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ยังไม่ปรากฏในงานวิจัยภาษาไทยในปัจจุบันและเป็นการช่วยลบภาพจำระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้จีนยุคเก่า เช่น แม่สามีที่โหดร้าย การกดขี่ข่มเหง การใช้แรงงานลูกสะใภ้ รวมถึงความไม่เสมอภาคทางเพศในครอบครัว

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปต่อยอดและขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสื่อรูปแบบอื่น ๆ เช่น ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ข่าว หรือคลิปผ่านโซเชียลมีเดีย เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามี ลูกชาย ลูกสะใภ้ ในบริบทที่แตกต่าง หรือศึกษาเพิ่มเติมไปยังครอบครัวขยายที่มีการอยู่ร่วมกันของคนหลายรุ่น ในยุคปัจจุบัน รวมถึงการเปรียบเทียบลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างสังคมไทยและสังคมจีน

เอกสารอ้างอิง

- อดิชาติ คำพวง. (2563, มกราคม-เมษายน). คติด้านความกตัญญู (孝) ในวัฒนธรรมจีน: ภาพสะท้อนจริยศาสตร์ครอบครัวจีนผ่านสำนวน. **มนุษยศาสตร์สาร**, 21(01), 137-157.
- Chen, X. (2012, September). The Ancient Ceremony of Mother-In-Law and Daughter-In-Law. **Encyclopedic Knowledge**, 18(17), 52-53.
- China Hunan TV Official Channel. (2019). **《我最爱的女人们》**. Retrieved September 5, 2021, from https://www.youtube.com/playlist?list=PLUM8x224JrX_vcvFu2qxEitvt5lrm70So.
- _____. (2020). **《婆婆和妈妈》**. Retrieved September 15, 2021, from https://www.youtube.com/playlist?list=PLUM8x224JrX9sEsS-aw3gnizGz3_czblpf.
- _____. (2021). **《婆婆和妈妈 2》**. Retrieved September 25, 2021, from <https://www.youtube.com/playlist?list=PLUM8x224JrX9M9AakviOCcmEpDKLH-Kfy>.
- Dai, Sh. (n.d.). **Liji**. Retrieved March 14, 2022, from <https://liji.5000yan.com/naze/>.
- Douban. (2019). **My Dearest Ladies**. Retrieved March 14, 2022, from <https://movie.douban.com/subject/30488732/>.
- Fei, X. (2001). **Jiangcun Economy**, Beijing: The Commercial Press.
- Hao, F. (2008, August). The Relationship Between Mother-In-Law and Daughter-In-Law in Ancient Times and Abandoned Wives. **Vicissitudes**, 15(05), 15-16.
- Huang, Sh. (2021, September). Strategies of Structural Family Therapy in Solving the Problems of Mother-in-law and Daughter-in-law: Based on typical case studies. **Social Science Research**, 42(9), 33.
- Lin, P., & Yang, Y. (2019, August). "My dearest Ladies" The difficulty of operation is all behind the scenes. **China Radio and Television**, 37(16), 71-72.
- Mi, Sh. (2021, September). The Relationship Between the New Generation of Mother-In-Law and Daughter-In-Law in the Short Video "Douyin". **Tianfu New Idea**, 36(5), 133-138.
- The knowledge รู้เท่าทันสื่อ. (2019). **Reality Show**. สืบค้น ตุลาคม 16, 2564, จาก <https://www.facebook.com/theknowledgeth/photos/783395885392928>.
- Zhang, Q. (2019, November). An Analysis of the Values of Family Ethics Reality Shows: A Case Study of "My Dearest Ladies". **Power of Communication**, 3(33), 71-72.
- Zhang, Y. (2019, May). Interview with Shan Danxia, the director of "My Dearest Ladies": Producers Still have to Rely on Better Content to Win. **TV Guide**, 13(10), 22-23.

